

106 . Curtișoara | Comuna: oraș Bumbești-Jiu | Județ: Gorj | Punct: Lunca Iezurenilor-2 (Sit 5) | Anul: 2015

Anul: 2015

Cod RAN: 79326.04

Perioade: Preistorie, Evul Mediu

Epoci: Epoca bronzului, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală târzie

Tipuri sit: locuire, descoperire izolată

Categoriile sit: Domestic

Autori: Ștefan Viorel Georgescu, Vasile Marinoiu, Daniel Vasile Sana, Petre Colțeanu

Instituții: SC Vanderlay SRL Hunedoara, Muzeul Județean "Alexandru Ștefulescu" Gorj, SC Vanderlay SRL Hunedoara, SC Vanderlay SRL Hunedoara

Raport

Perioada de desfășurare a campaniei: 6 martie - 11 noiembrie 2015

Cele șase situri arheologice descoperite în urma diagnosticului intruziv realizat la sfârșitul anului 2014 de-a lungul "Variantei de ocolire a municipiului Târgu Jiu, de arheologi de la Muzeul Județean Gorj "Alexandru Ștefulescu și firma "Vanderley Arheo din Hunedoara, ne-au determinat să executăm cercetări arheologice preventive în aceste situri. Cercetările au dus la descoperiri importante, ce se încadrează din punct de vedere cronologic, între începutul epocii bronzului și evul mediu mijlociu. În cele ce urmează vom prezenta rezultatele acestor cercetări arheologice preventive desfășurate în anul 2015.

Situl nr. 5

Cercetarea arheologică preventivă a sitului nr. 5 din extravilanul localității Iezureni, municipiul Târgu Jiu, punct „Lunca Iezurenilor“, a avut ca scop eliberarea de sarcină arheologică a suprafețelor care urmează să fie afectate de lucrările pentru construirea viitorului obiectiv de investiție „Varianta de ocolire Târgu-Jiu“. Situl, necunoscut inițial, a fost pus în evidență de lucrările de diagnostic arheologic desfășurate în luna noiembrie 2014. Suprafața sa a fost delimitată între km 13+800-13+850 - 13+950-14+030 Est și km 0+350-0+405 - 0+517-0+605 pe DJ665, care urmează a fi relocat.

Ca și în cazul sitului nr. 4, aflat la numai 200 m sud de acesta, terenul pe care se află amplasat situl nostru aparține, până în sec. al XIX-lea, din punct de vedere administrativ, de hotarul satului Curtișoara.

Suprafața care a făcut obiectul cercetării preventive (de pesse 3834 m.p.), este situată în punctul „Lunca Iezurenilor“ avea inițial destinația de fâneată și teren arabil. Vestigiile arheologice sunt situate pe malul stâng al văii lazului, la confluența sa cu un pârâu a cărui albie a fost regularizată în ultimele decenii. Urme sporadice de locuire s-au descoperit doar pe terasele înalte, cu structură aluvionară, de-o parte și de alta a pârâului. Între cele două puncte înalte, pe o lungime de cca. 100 m, se află o zonă joasă, cu un excedent de umiditate a solului, în ciuda lucrărilor de amenajare hidrografică mai sus menționate. Această suprafață, lipsită de vestigii arheologice, a fost verificată prin patru secțiuni de control, cu lungimi cuprinse între 8 și 10 m. Revenind la cele două terase ușor mai înalte, trebuie spus că și aici s-a constatat o umiditate crescută.

Au fost deschise patru suprafețe de decopertă notate cu indicativele Su1-Su4, toate având formă dreptunghiulară. S-a realizat decopertarea mecanică până la nivelul sterilului (cca. 0,30-0,35 m) și conturarea complexelor arheologice. Adâncimea redusă la care se aflau acestea, a făcut ca partea lor superioară să fie afectată de arăturile adânci din perioada colectivizării. : în cele patru suprafețe decopertate au fost cercetate arheologic 48 de anomalii dintre care, 44 au fost confirmate ca fiind de natură antropică. Distribuția acestora pe suprafețe este următoarea: opt complexe au fost descoperite în Su1; șapte în suprafața Su2; 24 în Su3; 6 în suprafața notată cu indicativul Su4. Din punct de vedere cronologic, situația se prezintă în felul următor: Epoca bronzului = 8 complexe; Ev mediu, sec. XIV = 6; Ev mediu, sec. XVII-XVIII = 15; complexe cu

datate incertă = 15.

Complexelor de mai sus li se adaugă alte 27 de gropi de stâlp, de diferite dimensiuni și adâncimi. Este cazul complexelor notate cu indicativele Cx2, Cx3, Cx6, Cx14, Cx17, Cx18, Cx19, Cx20, Cx21, Cx22, Cx23, Cx24, Cx25, Cx26, Cx27, Cx28, Cx29, Cx30, Cx31, Cx32, Cx34, Cx35, Cx38, Cx40, Cx43, Cx44 și Cx47. Majoritatea acestora au un plan de formă circulară și umplutura brun-cenușie, uneori cu pigmenți de cărbune. Cele mai multe dintre ele sunt lipsite de inventar arheologic sau au în umplutură piatră de râu, așezată aici pentru a da o mai mare stabilitate a stâlpului. O parte din acestea, aflate în suprafețele Su3 și Su4, par să se grupeze formând unele structuri (împrejmuiri) sau construcții, de forme și dimensiuni diferite, în primul rând, merită subliniată gruparea complexelor notate cu Cx17, Cx18, Cx19, Cx20 și Cx21, unde ultimele patru par să formeze o structură dreptunghiulară, de suprafață, cu dimensiunile de 6,2 x m. Ținând cont de faptul că Cx17 se află aliniat pe latura de nord cu Cx18 și Cx20, nu este exclus ca și pe sud să fi existat o altă groapă, nesurprinsă de noi, iar structura să fi fost mult mai lungă. O altă structură (posibilă împrejmuire), semicirculară spre est și nord-est, având laturile de vest și de sud, drepte, este formată din gropile Cx22, Cx23, Cx24, Cx25, Cx26, Cx32, Cx33, Cx34, Cx35. A treia, formată din complexele Cx28, Cx29, Cx30 și Cx31, aparține probabil unei construcții de forma unui trapez, cu dimensiunile de cca. 3,9 x 2,5 m. Ultima dintre acestea, probabil dreptunghiulară, căreia îi lipsește însă groapa de sud-vest, este sugerată de complexele Cx43, Cx44 și Cx47.

În concluzie, din punct de vedere tipologic, în Situl arheologic nr. 5, au fost cercetate un număr de trei posibile anexe gospodărești (magazii), o locuință adâncită, cu un cuptor de uz menajer și o vatră, cinci complexe lipsite de inventar, șase gropi cu resturi menajere, două posibile gropi pentru extragerea lutului și 27 de gropi de stâlp. Nu este exclus ca o parte din gropile fără inventar sau din cele menajere să fi fost utilizate la origini la păstrarea proviziilor. Umplerea acestora din urmă, cu resturi menajere, s-a produs probabil după degradarea și abandonarea acestora.

Cea mai mare parte a inventarului arheologic descoperit în situl de la de la lezurenii, punctul „Lunca lezurenii”, este constituită din ceramică. Pe lângă cantitatea deosebit de redusă, mai remarcăm de asemenea, starea extrem de fragmentară a acesteia. Această situație nu permite decât cu puține excepții, reconstituirea tipologică a formelor de vase.

În rândul materialelor preistorice predomină, în număr covârșitor de mare, ceramica din categoria grosieră/de uz comun. Aceasta este destul de friabilă, atât datorită lipsei de omogenitate a pastei cât și a arderii incomplete. Suprafețele sunt netezite superficial, iar pasta are în compoziție nisip cu granulație mare și pietricele. În urma arderii, de tip oxidant, a rezultat un colorit cu nuanțe de cărămiziu și brun. Din stratul deranjat de lucrările agricole provine un fragment decorat cu brâu alveolat și un altul, din categoria semifină, cu nisip în pastă și lustru slab pe exterior.

În ce privește ceramica medievală, în ciuda numărului redus al materialelor descoperite, aceasta se diferențiază în două loturi distincte. Un prim lot, cu ceramică ce aparține în special categoriei uzuale, lucrată la roata cu turație medie sau rapidă și confecționată din pastă omogenă, cu aspect zgrunțuros. Arderea este completă, de bună calitate, iar cromatică variază de la brun-cărămiziu, la brun închis și negru. Ca forme, remarcăm prezența unor carafe cu gura trilobată, capacelor și a „oalei-borcan”, cu buza simplă sau profilată. Referitor la ornamente, distingem șirurile de impresiuni oblice, fasciculele de linii fine incizate și canelurile înguste, toate acestea dispuse orizontal. Mai remarcăm de asemenea, un fragment lucrat din pastă fină, bine omogenizată și arsă, acoperite cu o angobă roșie, descoperit în complexul Cx46.

Cel de-al doilea lot cuprinde o ceramică lucrată la roata rapidă, din pastă omogenă, cu degresant atent selecționat (nisip fin) și ardere completă, de bună calitate. Cromatică acesteia variază între cărămiziu și brun închis. Motivele ornamentale, dispuse orizontal, pe umărul sau pe corpul vaselor, constau din linii pictate cu angobă albă, având grosimi variabile. În cadrul acestor materiale se evidențiază în mod cert, o pipă din lut. Piesa, aproape întregă, a fost descoperită în complexul Cx4. Aceasta are culoarea neagră, găvanul mic, rotund, fiind decorată aproape în întregime cu motive geometrice incizate. Inelul este proeminent și decorat cu caneluri oblice, care dau un aspect de torsadă.

Pe lângă ceramică au fost descoperite, într-un număr destul de redus, fragmente de chirpici ars și oase de animale. Cantitatea acestora din urmă este una neglijabilă însă și se datorează în primul rând acidității

solului, care a afectat starea lor de conservare. Majoritatea oaselor descoperite de noi, este reprezentată de fragmente dispartate, rod al unei acțiuni de debarasare de resturi alimentare.

Stratigrafia sitului este destul de eterogenă, înregistrându-se diferențe nu doar între suprafețele de decopertă (Su1 - Su4), ci și în cadrul aceleiași unități de cercetare, motiv pentru care ea nu poate fi generalizată. Ca și particularități s-au constatat următoarele:

Suprafața Su1

Stratul vegetal (0-0,30 m), suprapune un nivel constituit din lut galben, compact, steril (0,30-0,70 m).

- în două locuri, suprafața este străbătută oblic de zone mlăștinoase cu pământ negru, mîlos. Atât spre nord, cât și spre sud, lipsa vestigiilor a determinat renunțarea la decopertarea integrală a zonei delimitate inițial.

- Pentru cercetarea integrală a complexului Cx12, s-a procedat la desfacerea unei mici casete în zona sa.

Suprafața Su2

Suprafața cercetată are o ușoară înclinație spre sud și una accentuată spre limita de vest. Aici stratigrafia se prezintă astfel: 1) 0,30 m - strat vegetal; 2) 0,30-0,40 m - lut galben steril, pe alocuri cu balast sau mîl negru, aluvionar.

S-a casetat la Cx1 și Cx4, pentru desfacerea integrală a complexelor.

Ca și în cazul Su1, în lipsa vestigiilor de la nord, sud și vest, s-a renunțat la decopertarea întregii zone.

Suprafața Su3

- Aceasta are o ușoară înclinație spre nord, fiind mărginită aici de o zonă joasă, inundabilă. Suprafața a fost prelungită cu 9 m spre nord, până în preajma pârâului care străbate zona.

- Stratigrafia are următoarea componență: 1) 0-0,35 m - strat vegetal; 2) 0,30-0,60 m - lut galben steril, pe alocuri cu mîl negru.

- Descoperirile se concentrează în zona mediană și spre nord. Nu există strat de cultură, acesta fiind probabil degradat de arături.

Suprafața Su4

- Ca și în cazul anterior, această suprafață are o ușoară înclinație spre nord, fiind mărginită aici de o zonă joasă, inundabilă. Si această suprafață a fost prelungită spre nord cu cca. 7 m. Datorită prezenței pe latura de est a unei conducte de transport gaze naturale, zona decopertată a fost restrânsă, pentru a nu pune în pericol conducta.

- Stratigrafia: 1) 0-0,35 m - strat vegetal; 2) 0,30-0,55 m - lut galben steril.

- S-a casetat în zona Cx46, pentru desfacerea integrală a complexului.

- Nu există strat de cultură, acesta fiind probabil degradat de arături.

Secțiunea S1

- Secțiunea, orientată aprox. E-V, a fost realizată la cca. 5 m de limita de sud a suprafeței Su2.

- Dimensiuni: lungimea = 24 m; lățimea = 1,60 m; adâncime maximă = 0,60 m.

- Stratigrafia: 1) 0-0,30 m - strat vegetal; 2) 0,30-0,60 m - lut galben steril, pe alocuri cu mîl negru. între m 0-2, pe capătul de est, imediat sub stratul vegetal, apare un strat de balast aluvionar. Secțiunea S2

- Secțiunea, orientată aprox. N-S, a fost realizată la sud de suprafața Su2, la cca. 1 m de acesta, în continuarea profilului vestic.

- Dimensiuni: lungimea = 12 m; lățimea = 1,60 m; adâncime maximă = 0,50 m.

Stratigrafia: 1) 0-0,30 m - strat vegetal; 2) 0,30-0,50 m - parțial lut galben steril. Pe partea de sud, la

-0,40 m adâncime, apare stratul de balast aluvionar.

Secțiunea S3

- Secțiunea, orientată aprox. N-S, a fost realizată la sud de Su2, în continuarea profilului estic al suprafeței. Zona este traversată oblic de o conductă de transport gaze naturale.

- Dimensiuni: lungimea = 17 m; lățimea = 1,60 m; adâncime maximă = 0,45 m.

Stratigrafia: 1) 0-0,30 m - strat vegetal; 2) 0,30-0,50 m - brun nisipos, steril. Sub stratul brun-nisipos apare balastul aluvionar. Capătul de nord al secțiunii este traversat de o conductă de transport gaze naturale.

Secțiunea S4

- Secțiunea, orientată aprox. N-S, a fost realizată în zona inundabilă de pe DJ665, între suprafețele Su1 și Su3.

- Dimensiuni: lungimea = 10 m; lățimea = 1,60 m; adâncime maximă = 0,50 m.

- Stratigrafia: 1) 0-0,30 m - strat vegetal; 2) 0,30-0,50 m - lut brun- negricios, mâlos, steril.

Secțiunea S5

- Secțiunea, orientată aprox. NNE-SSV, a fost realizată în zona inundabilă de pe DJ665, între suprafețele Su2 și Su4.

- Dimensiuni: lungimea = 9 m; lățimea = 1,60 m; adâncime maximă = 0,50 m.

- Stratigrafia: 1) 0-0,30 m - strat vegetal; 2) 0,30-0,50 m - lut galben, steril.

În concluzie, cu toate că s-au descoperit complexe arheologice din trei perioade istorice, nu s-a putut delimita prezența unui strat de cultură, cu atât mai puțin diferențierea cromatică a fiecărei etape de locuire. Situația se datorează în primul rând lucrărilor agricole și a eroziunii solului.

Încadrările cronologice avansate aici, au la bază prelucrarea primară a materialului descoperit și studiul bibliografiei avute la dispoziție. Din nefericire nu în toate complexe au fost descoperite piese relevante din punct de vedere cronologic, iar un număr important dintre acestea au fost lipsite de inventar. Prin urmare, până la o analiză mai atentă a descoperirilor, în scopul valorificării științifice, datarea acestora în limite cronologice mai largi, ține de actualul stadiu al cercetării.

Din punct de vedere cronologic, situația se prezintă în felul următor: Epoca bronzului = 8; Ev mediu, sec. XIV = 6; Ev mediu, sec. XVII-XVIII = 15; complexe cu datare incertă = 15. Trebuie spus însă că nu toate complexe au oferit materiale solide pentru datare, majoritatea fiind lipsite de inventar arheologic. Prin urmare, datarea unor gropi de stâlp s-a făcut extrapolând datarea unor complexe apropiate sau a celor pe care analiza planimetrică sugerează o relație directă de tipul structurilor/construcțiilor mai sus menționate.

În ce privește materialul ceramic preistoric, gradul mare de fragmentare și lipsa ornamentelor relevante, permit doar o încadrare cronologică aproximativă, în epoca bronzului. După modul de tratare a suprafețelor și compoziția pastei, acestea pot să aparțină culturii Coțofeni. Pentru o datare în acest sens, pledează și descoperirile de la Situl nr. 4, aflate la doar 200 m distanță, spre sud.

Ceramica specifică primului orizont medieval de locuire, redusă cantitativ și extrem de fragmentară, ne oferă doar câteva repere cronologice. Se disting în primul rând fragmentele de carafă cu gura trilobată, cu analogii, printre altele, la Sibiu-Piața Huet, Codlea, Coconi și la Râmnicu Vâlcea-Parc. Decorul ce constă din șiruri de impresii oblice (cu „unghia”), specific sec. XI-XIII, continuă să fie utilizat până în sec. XV. Fascicule de linii fin incizate, dispuse orizontal, apar la Dridu și Grădeț, iar canelurile înguste, dispuse orizontal, menționăm la Coconi, Drobeta și Dridu. „Oale-borcan”, cu buza simplă sau profilată pe exterior, sub forma unei nervuri („cioc”/ „colac”/ „streășină”), mai mult sau mai puțin proeminente, sunt bine documentate în așezările din sec. XII-XIV sau mai târziu.

Având în vedere aspectul general al ceramicii, prezența fragmentelor de carafă cu gura trilobată și lipsa căldărilor din lut, specifice sec. XI-XII, concluzionăm că primul orizont medieval de locuire se datează în sec. XIII-XIV.

Pentru cel de-al doilea orizont medieval de locuire, ilustrativ sunt în primul rând, materialele din complexul Cx4. Înainte de a discuta de spre acestea însă, dorim să spunem doar că majoritatea descoperirilor medieval târzii publicate, provin din medii urbane sau din aria unor construcții eclesiastice. Prin urmare, analogiile referitoare la construcțiile de factură rurală, cum este cazul bordeiului nostru, sunt destul de rare. Complexe de acest tip, unele cu gărlci și cuptor ce are atașată o vatră deschisă, menționăm la Coconi și București, aici cu o datare mai timpurie însă. În ce privește ceramica, analogii pentru liniile pictate cu angobă albă, cu grosimi variabile, amintim la Brănești-Vadu Anei (sec. XVI-XVII), București (sec. XV-XVI), la vest de Carpați, la Cefa (sec. XIV-XVI) sau în importantele centre urbane de la Alba Iulia (sec. XVI-XVII) și Sibiu (sec. XVII-XVIII). Cel mai bun reper cronologic îl oferă însă pipa din lut, de culoare neagră, din complexul mai sus menționat. Conform caracteristicilor propuse de R. Robinson, piesa noastră, este de tip oriental și face parte din categoria celor cu găvanul rotund și mic. Astfel de pipe, introduse aici pe filieră turcească, sunt considerate timpurii, găvanul mic reflectând prețul crescut al tutunului la acea dată. Descoperirile arheologice din spațiul românesc sunt destul de numeroase, atestând fumatul ca o îndeletnicire larg răspândită și accesibilă indiferent de categoria socială. Ca analogii putem cita aici, piesele descoperite la Alba Iulia, Alexandria, Babadag Mangalia și în alte centre importante din Dobrogea, precum și la București, Brănești-Vadu Anei, Teaca, Vinerea și Sibiu, pentru a menționa doar câteva. În Transilvania, la 1721, această îndeletnicire le-a fost interzisă țăranilor, probabil datorită riscului mare de incendiere.

Având în vedere aspectul general al ceramicii, prezența pipei de tip arhaic și numărul infim al ceramicii smălțuite (doar un fragment), apreciem că locuirea medievală târzie de la lezurenii, „Lunca lezurenilor”, se datează în sec. XVII-XVIII. Deși suntem conștienți că puținele complexe descoperite aici, nu pot să acopere o secvență cronologică atât de largă, în lipsa unui lot mai numeros de materiale, nu ne permitem momentan o încadrare mai strânsă.

Cercetările arheologice de la lezurenii - „Lunca lezurenilor”, au evidențiat faptul că spațiul investigat este unul cu un potențial arheologic deosebit. Acestea contribuie într-o măsură substanțială la cunoașterea unor etape particulare ale evoluției umane din epoca bronzului și evul mediu din nord-vestul Olteniei. Cele două situri cercetate (4 și 5), aflate la numai 200 m distanță unul de celălalt, au scos la iveală vestigii importante, ce sugerează un sincronism între descoperirile din prima etapă medievală (sec. XIII-XIV). Au fost descoperite noi elemente de habitat și importante piese de inventar arheologic, pe baza cărora s-a putut creiona relația cu alte locuiri contemporane. Totodată au fost descoperite și o serie de complexe care se individualizează din punct de vedere tipologic și al inventarului (Cx4, Cx12, Cx46 ș.a.).

Bibliografie

- P. Șadurschi, N. Ursulescu, Hierasus, 7-8, 1988, p. 281-298. Materialele se află la Muzeul județean Botoșani.
- P. Șadurschi, N. Ursulescu, Hierasus, 7-8, 1988, p. 281-298; idem, SympThrac, 9, 1992, p. 122-123; N. Ursulescu, P. Șadurschi, D. Botezatu, SCIVA, 39, 1988, 1, p. 45-52. Materialele se află la Muzeul județean Botoșani
- N. Ursulescu, P.Șadurschi, Hierasus, 6, 1986, p. 15-23; 7-8, 1988, p. 281-298. Materialele se află la Muzeul județean Botoșani.
- P. Șadurschi, N. Ursulescu, Hierasus, 7-8, 1988, p.281-298.

Informații suplimentare online

[Raportul 5656 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
